

אור מופלא

ארעות בגנים לאור תורת מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב ותלמידיו הק' זיע"א

שנה ג' | גליון ק"ג | פרשת נח תשפ"ג

נראה אור | אמרות קודש ופנינים יקרים על פרשת השבוע

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה כרדתיו את האלקים והתהלך נח (ו, 1)

כאם מרגיש חשיבות בעצמו נח לו שלא נברא

איחא בגמרא (עירובין יג, ב) פלוגתא דבית שמאי ובית הלל, חד אמר נח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, וחד אמר נח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. ואמר דלא פליגי, מר אמר חדא, ומר אמר חדא. דכשהאדם בעצמו יותר שנח לו שלא נברא משנברא, שאינו מתגאה כלל, ויודע בעצמו שקטן ושפל הוא בעבודתו ומשער שלא גמר עבודתו כהוגן, אזי נח לו באמת שנברא משלא נברא. ואם משער בעצמו כי נח לו שנברא משלא נברא, אזי מוליד נח אחר. אם הוא בעצמו נח לו שנברא, שמחזיק עצמו לצדיק תמים, אזי נח לו שלא נברא. **וזהו** הפירוש אלה תולדת נח נח, פירוש באיזה נח שהוא, אזי מוליד נח אחר. אם הוא בעצמו נח לו שנברא, אזי נח לו שלא נברא. ואם הוא בעצמו נח לו שלא נברא, אזי מוליד נח השני, שבאמת נח לו שנברא. (הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבו זיע"א)

הקב"ה מסתיר פני מעט כדי שיעבודוהו ביתר שאת

וברשי"י נח היה צריך סעד לתמוך אבל אברהם היה מתחזק בצדקו מאילו עכ"ל, שמעתי אומרים בשם המקובל איש אלקים הישיש בעל שם ר' ישראל מעזיבו זצלה"ה ששאלו לו איש אחד מאנשיו, מה זה שלפעמים כשהיה אדם דבוק בדבקות הבורא, ויודע אינש בנפשיה שקרוב הוא אליו ית"ש, ובאמצע הדבקות נמצא לפעמים שהוא נפסק ורחוק מהבוה"ת, כי גם זה יכול האדם לידע בנפשו כי הוא רחוק מהמקום ב"ה.

ואמר לו הבעל שם שמצאנו בינינו דבר זה על דרך משל, כשאב רוצה ללמד לבנו הקטן שיהיה יכול לילך ברגליו, מה עושה אביו נוטל את בנו ומעמיד אותו לפניו על הארץ ומרחיב את ידיו סמוך לו כדי שלא יפול התינוק ארצה, והתינוק הולך בין שני ידי אביו, וכשיגיע התינוק סמוך אצל אביו אזי מתרחק אביו מעט מעט לאחוריו, כדי שהתינוק ילך ויתקרב בכל פעם יותר ומכח זה יתלמד הילד לילך בטוב, כי אם לא היה אביו מתרחק בכל פעם לאחוריו, לא היה הולך התינוק רק אותו המיעוט שהיה בין המקום שהיה אביו מעמידו בתחילה, למקום שהיה אביו עומד בתחילה, אבל השתא כשהולך אביו בכל פעם לאחוריו נמצא הולך התינוק בכל פעם יותר.

כך מתנהג הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, כשאדם מתלהב בדבקות הבורא, אם לא היה מתרחק ממנו המקום ברוך הוא לא היה אדם בכח ובתמידות, אבל השתא כשמתרחק ממנו בכל פעם, הוצרך האדם להתחזק בדבקותו בכל פעם יותר ויותר, כי בכל פעם כשרואה את עצמו רחוק מאתו יתברך שמו, יצטרך להוסיף ולחדש בכל פעם דבקות יותר מדמעיקרא ומכח

זה יתייחד ויתחזק דבקותו בכל פעם יותר, ואמר שלזה רמז דוד המלך ע"ה (תהלים מח, טו) הוא ינהגנו עלמות ופירש רש"י ז"ל כאדם המנהיג את בנו הקטן לאט.

(תורי זהב)

נח היה מחדש עצמו בעבודת כל יום

נראה לפרש כי ענין תולדה הוא דבר חדש הנוסף עד שהוא בחינה אחרת מהאב המולידה, ומציאות חדשה. וזהו שאמר אלה תולדות נח, נח איש צדיק, היינו שבכל יום ויום הוסיף בצדקתו ובתמימותו עד שהיה נח אחר במעלה. ונמצא נח דהאי יומא לגבי נח מאתמול, מציאות חדשה לגמרי ובחינה אחרת, ממש כמו תולדה לגבי אב. ושיעור הכתוב כך הוא, אלה תולדות נח, נח. כי נח עצמו חשיב תולדה ובחינה חדשה נוספה בו, לגבי נח כפי שהיה קודם. (הרה"ק רבי ישראל יצחק אדמוה"ז מווארקיי זיע"א)

צדק תעשה לחיבה ואף אמה תכלנה מלמעלה (ו, 1)

להכין עצמו קודם התפילה והקב"ה יעוררו הלאה

הנה ידוע שצריך להתפלל תיבות התפילה בכלות הנפש ודביקות נפלאה ואמנם יש בזה שתי מדרגות, כי יש צדיקים שבכל עת בוטר בקרבם יראת ה' ואהבתו בשכבם ובקומם בלי שום התעוררות של מעלה, וצדיקים כאלו נקל להם להתפלל בדביקות נפלאה, ואמנם יש צדיקים שאינם במדרגה זו רק שהם מוככים מחשבתם ומפשיטין את עצמם מכל מחשבת חול ומכיניים עצמם כפי יכולתם לפני התפילה והשי"ת מרחם עליהם להשפיע להם יראה ואהבה שיוכלו ג"כ להתפלל בכלות הנפש באמת, והנה המדרגה הראשונה היא בחינת אברהם אבינו ע"ה דכתיב ביה (כד, ט) אשר התהלכתי לפניו, שלא היה צריך סעד לתמוך, והמדרגה השנייה היא בחינת נח דכתיב ביה (ו, 1) את האלקים התהלך נח שהיה צריך סעד לתמוך וכפירוש רש"י, וזהו שרמזו ה' יתברך לנח ברחמי צדק תעשה לחיבה ר"ל שאתה רק תזכך מחשבותיך כפי יכולתך קודם אמירת תיבות התפילה, ואל אמה תכלנה מלמעלה ר"ל שאז אני אשפיע עליך מלמעלה יראה ואהבה שתוכל להתפלל בכלות הנפש כראוי. (הרה"ק רבי משה צבי מסאוורא זיע"א)

כא אתה וכל ביתך אל התיבה (א, 1)

להכניס את כל עצמותיו אל התיבה שאמר לפני השי"ת

אז דו זאגסט אווארט לפני השי"ת אזי תכניס עצמך עם כל רמ"ח איבריך להתיבה. (הרה"ק רבי משה מקאברין זיע"א) **והיה** איש אחד שומע את דבריו הנ"ל, שאל לו איך אפשר שיכנס אדם גדול לתיבה קטנה? והשיב לו: פון דעם מענטשין וואס ער האלט זיך געטער פון דעם ווארט, פון דעם מענטשין רעדן מיר ניט. ואח"כ סיים: צדק תעשה לחיבה, אליכטיקייט זאלסטו מאכין צום ווארט, רצ"ל שתאיר את התיבה, היינו הדיבורים היוצאים מפיך בתורה ותפלה יהיה עם חיות הבורא. (אמרות משה)

ויהי כל הארץ שפה אחת ודבירה אחת (א, 1)

בגנות המדמים עצמם לצדיקים המרכיב צרות כעם ישראל

י"ל בזה בדרך הלצה, וגם כל הענין מקודם, ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה, ונשרפה לשריפה ונעשה לנו שם. הנה התורה מרמזת בכאן על כת שקרנים ומתדמים

אור חדש | אמרות קודש מרועי החסידות בדורינו

אמרות קודש

מכ"ק אדמו"ר מלעילוב שליט"א

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכ ויתגל בתוך אהלה (ט, כ) והדברים צריכים ביאור, האיך זה שצדיק תמים בדורותיו כנח ירד לדרגה נחות כ"כ כביכול. זכורני שבצעירותי בליל שבת אחד קודם שולחנו הטהור של מרן אדמו"ר זיע"א, העליתי קושיא זו לפני הרה"ח ר' שלמה בריזל זצ"ל, וכל כמה שניסה לבאר לי ענין זה לא מצאתי מנוח בישובו. לאחר מכן שאאמ"ר זלה"ה נכנס לערוך את שולחנו הטהור לפני שהתחיל לומר את זמירות השבת, אמר שהרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א כשהיה עומד בקדושת כת היה משתעשע בשעונו, וטעמו היה כנראה - כך אמר אאמ"ר זיע"א - מחמת שחשש שמה יגיע להתפשטות הגשמיות ממש, אשר על כן אחד בידו חפץ גשמי כדי להיאחז בתחתונים.

והרגשתי בדבר שכאילו ניסה לרמוז לי אאמ"ר זיע"א יישוב נאה לקושייתי, שאף נח שהודרך גופו ביותר והגיע למעלות קדושים וטהורים, והעולם היה נקי ומזוקק מרשעים חשש שיגיע להתפשטות הגשמיות, ולכן תפס בדבר היותר גשמי שקיים שזוהו היין. רק ראוי לציין שכמעט מעולם לא סיפר אבי זיע"א איזה שהוא סיפור או דבר תורה קודם הזמירות, וכן ג"כ לא היה זה כלל שבת פרשת נח, וזה אשר אישר מחשבתי כי אלי היו הדברים מכוונים.

(נערך ע"י מערכת אור הגנוז, ש"י ביהמ"ד תלה"ה לחד' לעילוב עזרת תורה, ירושלים ע"ה"ק)

לשלומי אמוני ישראל, ולבסוף אין להם קיום והם כלים מאליהם, כי שקרא לא קאי (שבת קד, א). והוא מרומז בפסוק, כי בתחילה ויהי כל הארץ שפה אחת, ודברים אחדים, היינו מחמת שהיו דבוקים בה' היה ביניהם אחדות גדולה, ולא היו מדברים אחת בפה ואחת בלב רק הפה והלב היה אחד, אבל ויהי בנסעם מקדם, היינו מקדמונו של עולם כמאמר רבותינו ז"ל (בראשית רבה לה, ז), וימצאו בקעה וכו', היינו שתעו ונפלו בבור עמוק וחושך, ועוד להם שמראים עצמם כצדיקים, והוא שאמרו ונלבנה לבנים, היינו נלבוש בגדים לבנים כדמיון הצדיקים הטהורים, ונשרפה לשריפה, להכות כף אל כף בהתלהבות, והכל הוא כדי לעשות לנו שם כפשוטו, ובגנה לנו עיר, לכבוש עיירות תחת ידם, וסופם ותהי להם הלבנה לאבן, היינו בגדים לבנים שהיו לובשים היה להם לאבן גנף ולמכשול, והחמר ר"ת חכם מופלג רב רבנן, שהיו מחזיקים ומראים בעצמם, היה לחומר כפשוטו לטבוע וליפול בתוכו, ויפץ ה' אותם משם, כי שם בלל, היינו בעונותינו הרבים נתעורר על ידם כפשוטו ומריבה ושנאת חנם, ונבלל שפתם שאין אחד יודע מה שהשני מדבר, והבן.

והיו למאורות | יומא דהילולא קדישא של צדיקי הדורות

הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זיע"א
ז חשון תר"ח

עיקר השכר הוא על השמחה ששמח בעבודת השי"ת

עיקר השכר הוא לפי השמחה ששמח בעסק המצוה והתורה והתפילה, וכן שמעתי ממורי ששכר מצוה מצוה (אבות ד, א), שאין לך שכר גדול מזה ממה שיש לו תענוג מצוה עצמו בעשותה בשמחה שהוא גדול, אף אם לא היה שכ יותר די, הגם שבאמת יש שכר עד אין תכלית על מצוה שעושים בשמחה. (תולדות יעקב יוסף)

לשמח בה' שוכניו להיות מזלוק

איתא במסכת תענית (כט, א) משנכנס אדר מרבין בשמחה. וענין השמחה הוא לשמוח בה' במה שזכינו להיות מחלקו ונחלתו, כדכתיב (דברים ט, ט) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, וכדברי המדרש חזית (הש"ר א, לב) הובא ברבינו יונה ע"פ (תולדות יוסף כד) זה היום עשה ה' וכו' אינו יודע אם ביום אם בה' וכו', הוי אמר זה בה'.

לשמח שזכה להיות מעבדו ה'

...וזהו שמחת הקב"ה אשר בחר בישראל עמו וביעקב חבל נחלתו, להיות עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו, מחמת כי לי בניי עבדים, יצחק לי כנ"ל, שהיא מעילא לתתא. וככה ממש מתתא לעילא תגדל השמחה, שמחה נפלאה ועצומה עד מאד, שזכה להיות מעובדי ה' בה' וכו' להיות נקרא בשם עובד ה' בה'. ולזאת תעלונו שפתי אדם בגיל רגון לשבת ולפאר בשמחת הנפש עד מאד בעשותו עבודתו עבודת האל הנכבד והנורא, שכל השומע שהמלך הגדול והנורא קורא לו עבד עבדי הם, יצחק לי, שהצחוק הוא לי, בעבור שבעשות האדם מצות ומעשים טובים, אזי תאיר בחינת נפש רוח נשמה שלו, כי השמחה היא לשון גילוי אור, יצחק לי שישאור אור חדש כנ"ל עלי, לעלות מדרגא לדרגא מתתא לעילא לעשות יחודים בעולמות עליונים שיתאחדו באחדות הפשוט ויהיו לאחדים, וזהו יצחק לשון צחוק, בעבור מתתא לעילא גם כן כנ"ל וד"ל, והבין כי הם עמוקים ומתוקים. (ליקוטי תורה, מדה"ק המגיד מטשענאביל זיע"א)

שמחה היא עבודת ה' בפני עצמה

פעם אחת ביקש הרה"ק המגיד מזלאטשוב זיע"א את הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב זיע"א שיוכיח מעט את בנו הרה"ק רבי זאב זאבאריז זיע"א שיש לו מעט מרה שחורה. הלך אליו ודיבר עמו, בתוך הדברים אמר לו, עבדו את ה' (תבליס ק, ב) ובמה - בשמחה. כי שמחה היא עבודה בפני עצמה. והרה"ק מזלאטשוב בא באמצע הדיבורים וישמע זאת ואמר, אזוי טייטשט מען אין הימעל. (עבודת האלים)

על לחיו בעינים אדומות מבכי, אבל לא גילה לשום אחד עד לאר יציאת נשמתו הקדושה.

וסיפר הרה"ק רבי מנחם מענדל מזאלטשוב זיע"א, כי איזה רגעים לפני הסתלקותו אמר רבינו בקול רעש גדול את עשרת הדברות ופרשת קריאת שמע ברעש כזה אשר לא נשמע מימיו, והיה נראה בחוש שמוסר נפשו לה' בקדושה ובטהרה.

והרבנית שהבינה כי קרבו רגעי האחרונים פרצה בבכי, אך רבינו נקישו שלא תפריע לו, כי הוא עוסק כעת ביחודים שמסר האריז"ל לייחד בשעתא עילאה ברגעים האחרונים. וכשגמר מסירות נפשו עלתה נשמתו בטרהרה השמימה.

זכותו ורגעינו ועד כל ישראל
(מקורות: באוצר חיים, הדעה והדיבור, ילקוט עשרת צבי, עשר קדושות)

אורו של רבינו הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זיע"א הפציע בשנת תקנ"ג לאביו הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א. רבינו היה תלמיד דודו הרה"ק בעל העטרת צבי מזידיטשוב זיע"א. רבינו כיהן ברבנות הערים גאלינא, ראדשיץ, וראזלא (ראדויל) שעל שמה נקרא. לאחר פטירת הרה"ק בעל העטרת צבי זיע"א מילא מקומו - אחיו הרה"ק רבי יששכר בעריש מזידיטשוב זיע"א שנתסלק כשנה לאחריו, ואז החל רבינו ממלא מקומו בהנהגת העדה. רבינו הותיר אחריו ברכה הספרים 'דעת קדושים', 'עמוד התורה', ו'תעלומות חכמה'. ויאסף אל עמיו ביום ז' לחודש מרחשון שנת תר"ח, ומנו"כ בראזלא.

רבינו נהג למכור תמורת כסף מה שהשאיר מחתיכת הסוכר בשתיית הקאווע, ואמרו חסידים דטעמו ונימוקו ארץ על בלימה, ובגמרא (חולין פט, א) אמר רבי אילעא דבהיות שאינו עוסק במלאכה כל ימות השבוע לא תהא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שכולם את עצמו ניכרת אצלו שביתת השבת, ולכן השתדל לעסוק קצת במשא ומתן בכל יום, ויום השביעי שבת לה'.

♦ הוא היה אומר ♦
כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם. שהאדם עושה מצוה ורם לבבו וזוכרה תמיד אז השי"ת אינו זוכרה, רק כשהאדם אינו זוכרה אז המצוה חשובה לפני השי"ת וזוכרה, ולהיפך כאשר אדם נכשל בחטא ואינו משים אל לבו להתחרט עליהם, השי"ת זוכרה, אבל אם מקיים וחסאתי נגיד תמיד וזוכרה, אז השי"ת אינו זוכרה.

כשכיהן רבינו כרב בראדשיץ, היה שם מוסר ומלשין אחד שאנשי המקום נהגו בו כבוד. ומיחה רבינו בידם. ואמרו לו: הרי הוא מרבה בתפילה ועבודה. השיבם רבינו: מה לנו ולתפילותיו, אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט...

סיפר הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א שהיה פעם בפרשת שקלים אצל חמיו - רבינו, ובשעה שקרא בתורה 'כי תשא את ראש בני ישראל' ראה בחוש שיהי מגביה ומנשא למדרגה עילאה של כל ישראל.

פעם הביאה אשה את רבינו במתנה 'זילבערנע לייכטער', ונתרגש רבינו מזה ובירך עליו ברכת שהחיינו, והיה לתמיחה גדולה לאנשי ביתו, דאמת שיכולים לברך שהחיינו על כלים חדשים, אבל אם רבינו בירך כזאת בוודאי יש לו כוונה וענין מיוחד בזה, ויספר להם רבינו, בעת שלקחני מו"ח הרה"ק מזידיטשוב לחתן לבתו הבטיח לי 'קעסט', והיה שם עניות גדולה, ובשבת היה מה לאכול, וביום א' היה עוד שיריים משב"ק, וביום ב' היה עוד פחות מה לאכול, וכן לא אכלתי כדעתי בכל יום, והדרתי בדעתי שזוהו לא אכילה ולא תענית, ע"כ גמתי בדרעתי שאתענה משבת לשבת, ופעם אחת בערב שב"ק כאשר עמד מו"ח אצל העמוד בתפילת מנחה שהיה מתארך בעל ערש"ק לערך חמשה שעות, והקהל הגיעו לחזרת הש"ץ, ובאתי ממקוה והיה בימות החורף והיה קר מאד, ונכנסתי לביהמ"ד ועמדתי אצל התנור, והנחתי ידי מלמעלה מהתנור שהיה שם חורים לחמם הידים, ומצאתי שם חתיכות בישות מלחם, והייתי בבחינת אחוז בולמוס ונחשכו מאור עיני מכיון שהייתי בתענית משבת לשבת, וע"כ חטפתי מהלחם היבש והתחלתי ללעוס, וכנראה שזה בילבל את מו"ח מעבודתו הק', והגביה קולו אליי ואמר: אל תירא מהמצב אשר אתה נמצא בה כעת, שעוד יהיה לך 'זילבערנע לייכטער'. ומאו חלפו ועברו שנים רבות וחותני זיע"א כבר נסתלק ואני נעשיתי לרבי, ועכשיו הביאו לי הזילבערנע לייכטער, וע"כ עשיתי ברכת שהחיינו שנתקיים בי ברכת מו"ח.

רבינו היה נוהג לחלק סכומים גדולים לצדקה, ולאותם האנשים ששאו אותם ורדפוהו היה נותן להם התמיכה בראשונה, ושאלה אותו הרבנית ע"ה, מדוע אינו עושה להם דבר על אשר הם רודפים אותה, ותחת זאת עוד נותן להם תמיכה הגונה ובראשונה, והרי במופת אחד יכול הוא להיפטר מהם.

השיב לה רבינו, הרי כל הענין שחידש מרן הבעל שם טוב הק' זיע"א ליתן פדיון עם קוויטל לצדיקים, הוא לפי שהעולם הוא 'בנין' כמאה"כ 'עולם חסד יבנה', והצדיקים הם יסודות העולם - הבנין, כדכתיב וצדיק יסוד עולם (משלי י, כה), ועי"ז שנותנים כסף לצדיקים מחזקים את היסודות של העולם, ובכן העולם עומד על מכונו על יסודות הצדיקים. אך אני הרי איני צדיק, ואם

בשנה האחרונה לחייו, ביום השוענא רבא, שבועיים לפני הסתלקותו, אחרי ההושענות והתפילה, הסתגר רבינו בחדרו עם כותב אחד, וסידר לפניו את צוואתו, וגילה לו כי בקרוב אחר החג יסתלק לעולמו, והזהירו שלא יגלה זאת לשום אחד, הכותב יצא מביתו ודמעתו